

**Neft-qazlılıq perspektivlərinin kompleks qiymətləndirilməsi:
Abşeron vilayəti, Şamaxı-Qobustan və Xızı tektonik zonası
üzrə fasial-litoloji meyarların və paleotektonik
göstəricilərin müqayisəli təhlili**

Xülasə

Bu tədqiqat Abşeron vilayəti, Şamaxı-Qobustan neftli-qazlı rayonu və Xızı tektonik zonasının Orta Yura və Təbaşir yaşlı çöküntüləri üzrə neft-qazlılıq perspektivlərinin müqayisəli qiymətləndirilməsinə həsr edilmişdir. Metodoloji yanaşma paleotektonik və paleocoğrafi çöküntütoplanma şəraitlərinə əsaslanan fasial-litoloji meyarların integrasiyası, geofiziki (2D/3D seysmik, gravimetrik, maqnitometriya) və quyu geofiziki tədqiqatların (QGT) sintezi, həmçinin petrofiziki inversiya, geokimyəvi modelləşdirmə və süni intellekt əsaslı risk xəritələşdirməsini əhatə edir. Nəticələr göstərir ki, Xızı tektonik zonasında Orta Yura yaşlı qum-gil ritmləri daxilində iki əsas kollektor kompleksi ayrılır: 70 m və 60 m-ə qədər qalınlığa malik qumlu təbəqələr. Xınalıq qumdaşlarında aparılan axtarış və struktur quyularında 12-120 t/sut neft və 0,05-0,40 mln m³/sut qaz sınaqları qeydə alınmışdır. Təbaşir çöküntülərində, xüsusən Barrem təbəqəsində, kollektor xassələri (porozluq 8-18%, keçiricilik 1-75 mD) və termal yetkinlik (R_o 0,75-0,95%) neft və qazın formalaşması üçün əlverişli şərait yaratmışdır. Abşeron vilayətinin Dördlükdən üst Təbaşirə qədər olan ardıcılığı, Məhsuldar qatın (Miosen-Pliosen) yüksək kollektor potensialı və Şamaxı-Qobustan rayonunun çoxantiklinal quruluşu çərçivəsində perspektiv sahələr ayrılmışdır. Mərkəzi Qobustanda 6 antiklinal zonanın ayrı-ayrılıqda qiymətləndirilməsi, Cənubi Əngixaran-Cəngiçay zonasının mürekkəb relyef-struktur xüsusiyyətləri və Abşeron yarımadasında üç əsas horizontun fasial çoxşaxəliliyi regional neft-qaz sisteminin kompleksliyini təsdiqləyir. Təklif olunan mərhələli kəşfiyyat proqramı riskin 24-38% azaldılması və resursların 1,2-1,8 dəfə dəqiq qiymətləndirilməsi potensialını göstərir.

Açar sözlər: fasial-litoloji meyar, paleotektonika, Abşeron, Şamaxı-Qobustan, Xızı, Orta Yura, Təbaşir, Barrem, Məhsuldar qat, antiklinal zonalar, QGT, seysmik inversiya.

Giriş

Xəzər regionunda neft-qaz sistemlərinin formalaşması çoxkomponentli geodinamik və çöküntütoplanma amillərinin sinerjisi ilə səciyyələnir. Bu işin məqsədi neft-qazlılıq perspektivlərinin müqayisəli qiymətləndirilməsini qanunauyğunluqların aşkarlanmasına əsaslandırmaq, fasial-litoloji meyarları paleotektonik və paleocoğrafi şərtlərlə əlaqələndirmək, həmçinin seysmik və QGT məlumatlarını vahid interpretasiya çərçivəsində birləşdirməkdir. Tədqiqatın yeniliyi üç əsas pillədə cəmlənir: (1) Orta Yura və Təbaşir kəsirlərinin çoxseviyyəli kollektor-sədd sistemlərinin inteqrasiyası; (2) Xınalıq qumdaşlarının müxtəlif strukturlarda neft-qazlılığının QGT indikatorları ilə kəmiyyətləşdirilməsi; (3) Abşeron və Şamaxı-Qobustan rayonlarında antiklinal zolaqların fasial mozaikasının prospektiv "şirin nöqtələr" üzrə xəritələşdirilməsi.